

Observatori de la Infància
i l'Adolescència
de Lleida

La infància
i l'adolescència
de la ciutat de Lleida
4t informe
2015-2016

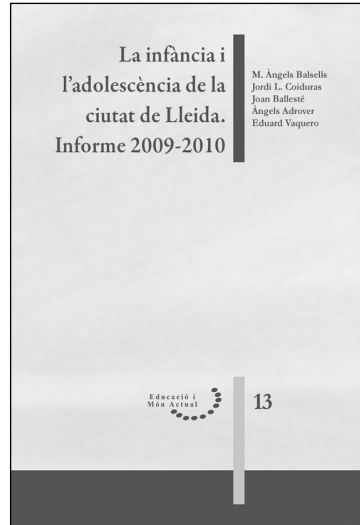

Universitat de Lleida

Ajuntament de Lleida

Introducció	4
La infància de la ciutat	6
Educació	8
Salut	10
Cultura, oci i lleure	12
Participació	14
Serveis socials	16
La ciutat vista pels infants i adolescents de Lleida	18
Visions contrastades	20
L'Observatori recomana	22

1r informe sobre l'estat de la infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida

2n informe sobre l'estat de la infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida

Objectius

Com en les darreres edicions, el quart informe de la situació de la infància i l'adolescència té per objectiu conèixer la situació i l'evolució de l'estat dels infants i dels joves a la ciutat de Lleida entre els anys 2015 i 2016. En concret, es pretén:

- **Analitzar les dades corresponents als àmbits** de l'educació; la salut; la cultura, l'oci i el lleure; la participació, i els serveis socials.
- **Contrastar les dades amb els agents implicats** en la situació de la infància i l'adolescència **a través d'un procés de debat participatiu**.
- **Concretar les percepcions, les necessitats emergents i les propostes de millora en els àmbits d'estudi**.
- Fer balanç de les recomanacions i propostes dels informes anteriors.

Antecedents

L'any 2009, el Consell Assessor Municipal de la Infància i l'Adolescència de Lleida creu necessari elaborar periòdicament estudis que informin sobre l'estat de la infància i l'adolescència de la ciutat.

Fruit d'aquesta motivació, l'any 2009 se signa un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Lleida i la Universitat de Lleida per a la creació de l'Observatori de la Infància i l'Adolescència de la ciutat de Lleida.

Amb la voluntat de ser una eina per planificar les polítiques d'atenció a la infància, l'any 2011 es presenta el primer informe referent a l'estat de la infància i l'adolescència de la ciutat entre els anys 2009 i 2010. Dos anys després es presenta el segon, referent als anys 2011 i 2012, i dos anys després, el tercer, que comprèn els anys 2013 i 2014.

Metodologia

El quart informe ha estat elaborat prenent com a referència la **Convenció dels Drets de la Infància**. El marc d'estudi ha tingut present una concepció del nen i nena com a subjecte de drets, creatiu i participatiu, amb totes les capacitats de modificar i d'influir en el seu entorn. Això ha significat que han estat implicats en la descripció i l'anàlisi de la seua realitat. També s'ha comptat amb la participació d'experts. En aquest quart informe s'ha ampliat el nombre de joves i d'experts participants. Les dades aportades per ells han estat extretes a partir de grups de discussió.

La recerca i l'anàlisi de la informació s'ha estructurat en sis grans blocs temàtics: educació; salut; serveis socials; participació; cultura, oci i lleure, i ciutat. La recerca d'informació s'ha fet mitjançant la complementarietat metodològica, tenint en compte:

- **Informació de caire quantitatiu**, partint d'indicadors de tipus objectiu. Les dades i els recursos amb relació a cadascun dels àmbits s'han obtingut a través de documents públics, de l'Ajuntament i d'altres administracions autonòmiques o estatals.
- **Informació de caire qualitatiu**, partint d'indicadors de tipus subjectiu, com ara la percepció sobre les dades descriptives i objectives, o l'opinió sobre les necessitats i les problemàtiques emergents. Aquesta informació s'ha obtingut a partir de 6 grups de discussió amb experts de cada àmbit, duts a terme el 17 de novembre de 2016, i 3 grups de discussió amb infants i joves d'entre 12 i 18 anys (un amb membres del Plenari dels Infants, un altre amb membres del Plenari dels Adolescents, i un tercer amb joves dels centres oberts municipals).

Tota la ciutadania té a la seua disposició els informes i les dades de l'evolució de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat vinculades a tots els àmbits d'estudi (<http://educació.paeria.cat>).

3r informe sobre l'estat de la infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida

Estructura i distribució de la població

La tendència:

Continua el descens progressiu del nombre d'infants i adolescents a la ciutat de Lleida.

L'any 2016 a la ciutat de Lleida hi vivien 25.588 infants i joves, un 18,52% de la població censada a la ciutat, xifrada en 138.144 persones aquell mateix any.

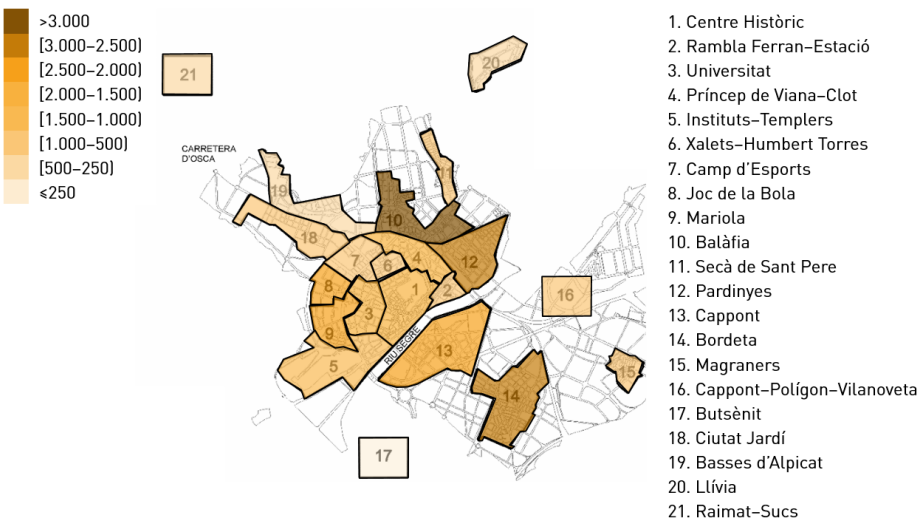
L'evolució de la població de 0 a 17 anys constata que el nombre d'infants i adolescents de la ciutat havia augmentat de manera progressiva fins a l'any 2013, moment en el qual comença a disminuir progressivament fins avui.

Es destaca que:

Cappont, Balàfia i Secà de Sant Pere són els barris amb un major nombre de nens i nenes.

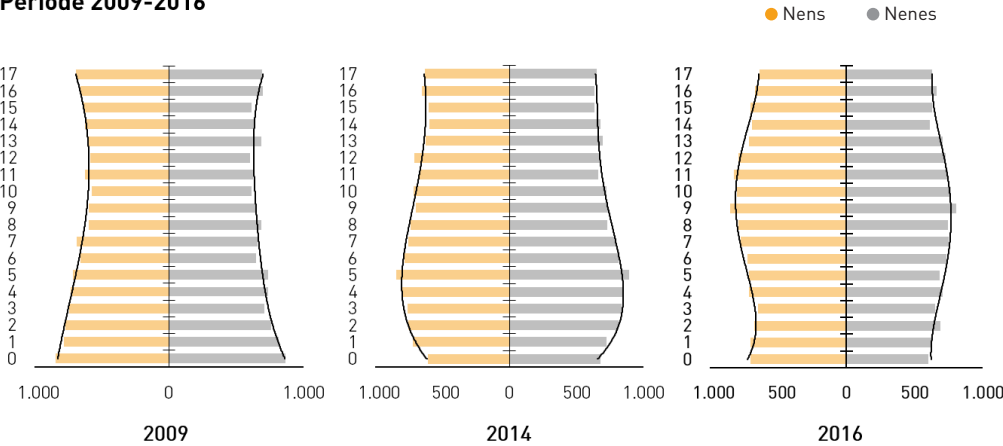
La distribució per barris assenyala que **en el període comprès entre els anys 2014 i 2016 la població de 0 a 17 anys ha augmentat en alguns barris i ha disminuït en d'altres**. Els barris amb més població infantil i juvenil són Cappont-Polígon-Vilanoveta (20,20%), Balàfia (18,7%), Secà de Sant Pere (18,12%), la Bordeta (17,96%) i Pardinyes (17,71%). En aquest període Joc de la Bola perd prop d'un 12% de la població de 0 a 17 anys. Segons el gènere, l'any 2016 la població de 0 a 17 anys de la ciutat era de 12.452 nenes i 13.136 nens; havia disminuït en ambdós casos respecte de 2014.

Distribució de la població infantil i juvenil per barris Any 2016

Elaboració pròpia a partir de les dades del padró municipal

Estructura de la població de 0 a 17 anys per edats Període 2009-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT i el padró municipal

Moviment natural de la població

Es confirma el canvi en l'estructura de la població infantil i juvenil en els darrers anys. Això s'ha degut al descens de la població, de la taxa bruta de natalitat i fecunditat, així com al descens de la població d'origen no autòcton. Tot i que entre els anys 2014 i 2016 la taxa bruta de natalitat i fecunditat s'ha mantingut en valors similars, la tendència des de l'any 2009 confirma un descens gradual de la població infantil i juvenil. En concret, **disminueix el nombre d'infants d'1 a 7 anys i augmenta el nombre de joves de 8 a 16**. Així mateix, s'aprecia, en la base de la piràmide de 2016, un major nombre de nens que de nenes.

El nombre d'infants i adolescents d'origen no autòcton s'ha reduït lleugerament, seguint la tendència dels darrers anys, i ha passat de 3.776 a 3.121. El descens més destacat s'ha donat als barris del Centre Històric (-5,70%), Príncep de Viana (-3,64%) i Universitat (-4,11%). Actualment **els infants i joves d'origen no autòcton representen un percentatge de l'11,05% de la població total**. Príncep de Viana - Clot (33,63%), Centre Històric (34,84%), Balàfia (17,09%), la Mariola (22,42%) i Pardinyes (14,38%) són els barris amb més població d'origen no autòcton.

Es destaca que:

Ha canviat l'estructura de la població infantil i juvenil de la ciutat de Lleida.

La tendència:

Disminueix el nombre d'infants d'1 a 7 anys i augmenta el nombre de joves de 8 a 16 anys.

La tendència:

Increment de la taxa d'escolarització en el segon cicle d'educació infantil.

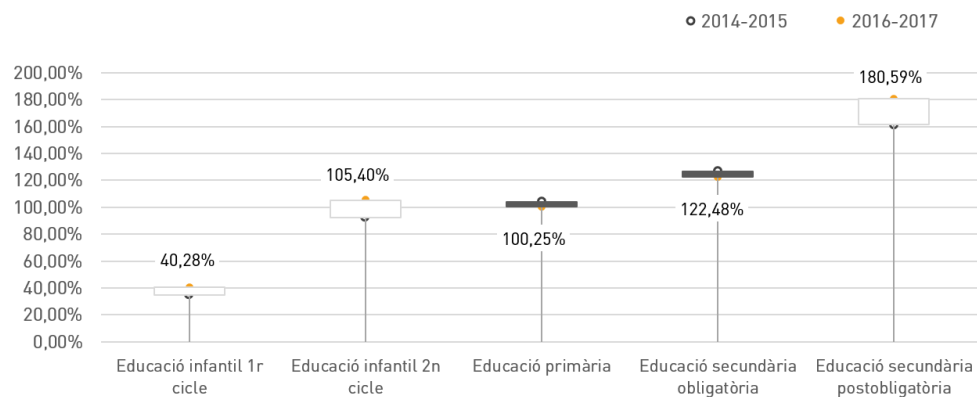
Es destaca que:

Lleida segueix exercint un "efecte capital" en l'educació i formació dels infants i joves.

Les taxes d'escolarització es mantenen en nivells molt similars als dels anys anteriors. En les etapes educatives d'educació primària, secundària obligatòria i postobligatòria (batxillerat i cicles formatius), la taxa d'escolarització disminueix molt lleugerament, però es manté per sobre del 100%. Això significa que a la ciutat hi estudien més nens i nenes dels que hi resideixen. **Lleida continua exercint un fort "efecte capital" de concentració d'alumnat, quant a l'educació i formació de joves.**

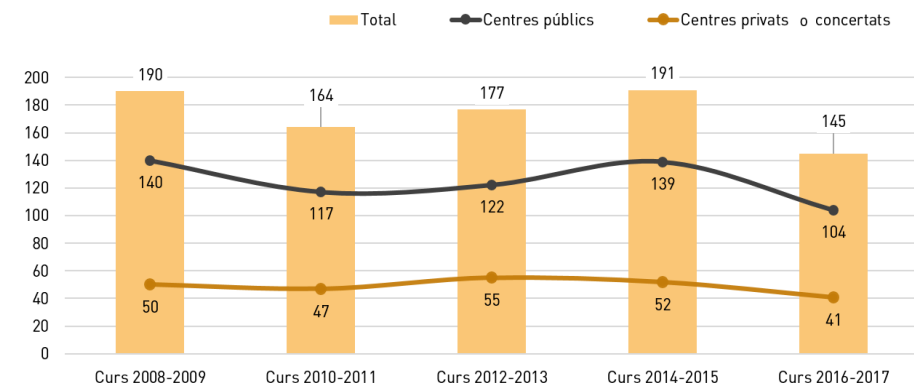
En canvi, en l'etapa d'educació infantil s'aprecia un petit augment. Pel que fa **al segon cicle d'educació infantil, la taxa d'escolarització se situa per primera vegada per damunt del 100%**. Es recupera la tendència d'anys anteriors, que assenyalava que cada cop més famílies escolaritzaven els seus fills i filles més aviat. Aquest augment es pot explicar per les noves necessitats de conciliació de la vida familiar i laboral. D'altra banda, **es trenca la tendència apuntada en informes anteriors, que assenyalava un desplaçament d'alumnat de centres privats/concertats cap a centres públics**, respecte al nombre de matriculats. En aquest sentit, el descens de població —i, per tant, d'alumnat potencial als centres educatius de la ciutat— no ha influït en el nombre de matriculats.

Evolució de la taxa d'escolarització per nivell educatiu a la ciutat de Lleida
Període 2012-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT i el Departament d'Ensenyament

Evolució del nombre de matriculats en CEE i tipus de centre a la ciutat de Lleida
Període 2008-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament

Respecte al nombre de matriculats en centres d'educació especial durant el curs 2016-2017, les dades indiquen que **hi ha hagut un descens en el nombre de matriculats d'aquests centres (-24,08%), la qual cosa trenca la tendència a l'alça analitzada en informes anteriors**. Aquest descens s'ha donat especialment en centres públics. Les polítiques educatives inclusives dels darrers anys poden explicar aquest fet.

Els experts consultats es mostren preocupats pels temes següents: la convivència a les aules, l'absentisme escolar, la distribució de la diversitat cultural, la col·laboració de les famílies, la formació, i les noves estratègies de suport als alumnes i a les famílies. Aquesta diversitat de temàtiques subratlla la complexitat de situacions vinculades a l'escola i la importància de la família per abordar-les. Segueixen manifestant preocupació sobre el fet que **alguns adolescents inicien un procés progressiu de desvinculació del sistema escolar que n'empitjora els resultats, i aprofundeix en el desinterès educatiu**. Els joves consultats es mostren crítics amb determinats aspectes del sistema educatiu, però coincideixen amb la preocupació dels experts entorn de la convivència escolar. Els dos grups creuen que cal abordar aquesta problemàtica.

Els experts diuen:

"Entre la inclusió, la immigració i el malestar social, la complexitat d'una classe avui dia és molt més alta que fa 15 anys, i això s'ha d'abordar amb els mateixos recursos o menys!"

Els joves diuen:

"Quan un professor en té ganes i connexió, t'ho transmet molt més i tu també en tens ganes!"

La tendència:

Segueixen augmentant les problemàtiques de salut mental en la infància i l'adolescència, una tendència que no s'atura des de l'any 2009.

Es destaca que:

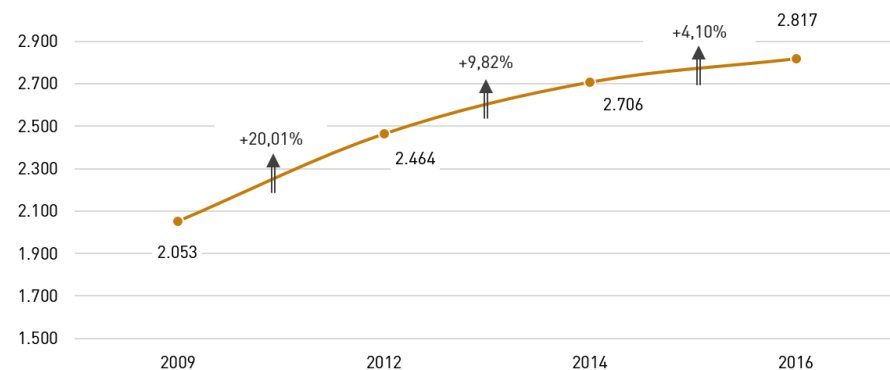
Cal entendre el concepte de salut més enllà de l'absència de malaltia, per promocionar el benestar de la infància i l'adolescència.

Les dades sobre el nombre de parts i naixements en el període analitzat segueixen la tendència apuntada en informes anteriors. **En els darrers anys el nombre de parts ha anat disminuint progressivament.** L'any 2016 el nombre de parts va ser de 1.300, 54 menys que l'any 2013. **El percentatge de parts entre la població juvenil de la ciutat s'ha mantingut estable, i actualment representa un 1,14% del total.**

Una vegada més, **es torna a evidenciar que cada cop hi ha més infants i adolescents amb problemes de salut mental.** Aquest increment ja ha deixat de ser una tendència, i ha esdevingut un fet: **+31,80% en els darrers 5 anys.** L'augment s'atribueix a la millora de la detecció precoç, però també a l'increment de problemàtiques i de situacions de vulnerabilitat en els joves i les seues famílies.

Les edats en què apareixen aquestes problemàtiques cada cop són més primerenques, i cada vegada són més complexes de diagnosticar, donada la multiplicitat de factors que hi intervenen. Entre les principals patologies ateses, augmenten els diagnòstics d'"altres trastorns" (un 25,52% més respecte de l'any 2012). L'augment d'aquests "altres trastorns" pot deure's a casos de difícil diagnòstic o bé a problemàtiques emergents.

Evolució del nombre d'infants i adolescents atesos en recursos de salut mental
Període 2009-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades del CSMIJ

L'increment de casos de salut mental atesos a la ciutat coincideix amb la percepció dels experts consultats. Segons els experts, **les causes d'aquest increment es troben en les situacions de pobresa i de vulnerabilitat social de les famílies**, que generen, al seu torn, problemes emocionals i conductuals en els seus fills i filles. D'altra banda, els problemes en les relacions de parella entre els pares i les mares també comporten cada cop més conflictes d'alienació parental. Els factors que afecten la família són sumatoris, i les dificultats familiars s'agreugen fins al punt que poden afectar la salut mental dels fills i filles.

Els experts apunten que **hi ha una excessiva necessitat de fer diagnòstics per després medicalitzar**, quan una part de patologies provenen de malestars, psicològics que podrien atendre's sense necessitat de recórrer als fàrmacs. En aquest sentit, els experts consultats proposen que el tractament de les situacions de dificultat es focalitzi en la prevenció secundària i terciària, a la vegada que expressen la voluntat i la necessitat de formació contínua per abordar correctament i integral les situacions de salut mental de cada infant i jove.

Aquesta percepció entorn de la problemàtica de salut mental no ha estat verbalitzada pel grup de discussió d'infants i joves. **Entre els joves no hi ha la percepció que augmentin els problemes de salut mental, ni se'n perceben les causes o conseqüències.**

D'altra banda, els experts consultats incideixen en el tema de l'alimentació infantil, i destaquen que avui dia no hi ha casos de desnutrició, sinó de malnutrició. **Tant el grup d'experts consultats com el grup d'infants i joves comparteixen la preocupació entorn del consum de substàncies tòxiques**, com el tabac o el cànnabis. Posen èmfasi en la importància de l'educació no formal i coincideixen que existeix una certa impunitat social en el consum per part dels joves en espais públics.

Els experts diuen:

"Hi ha moltes coses que s'estan psiquiatritzant, i no hauria de ser així."

Els joves diuen:

[En relació amb el consum de drogues] "Molta gent no ho considera tan negatiu, o sigui, ho veuen dolent, però no tan dolent. Hi ha conscienciació, però no fins al punt que pot arribar a ser perillós."

La tendència:

Incrementa un 25,5% el nombre d'instal·lacions esportives adreçades a infants i joves.

Es destaca que:

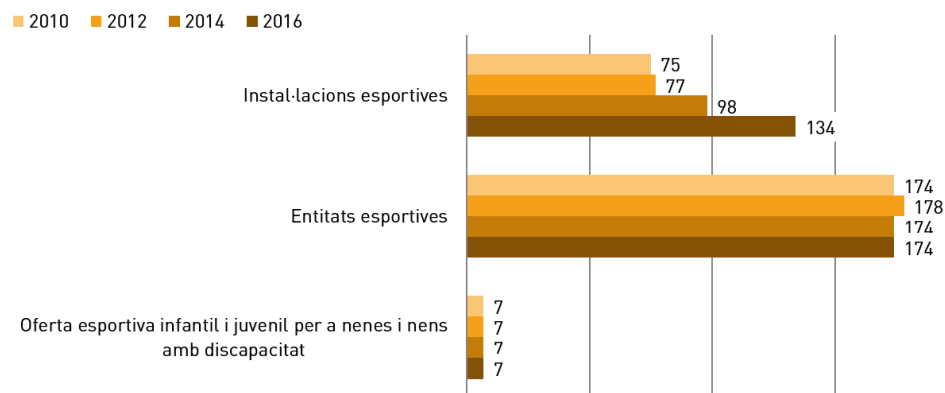
Continuen mancant recursos d'oci i lleure específic per a joves de 12 a 16 anys.

La programació d'oci i temps de lleure de la ciutat augmenta lleugerament en el període 2012-2014. A pesar que l'oferta de programes i serveis culturals ha disminuït un 9,6%, la programació municipal d'oci i temps de lleure ha augmentat un 10,3%, així com els recursos esportius dedicats a la infància de la ciutat (en gairebé un 13% més).

També **es destaca positivament l'augment, en un 36,7%, de l'oferta d'instal·lacions i recursos esportius de la ciutat**, que ha passat de 98 a 123 recursos. Aquest creixement ja es va destacar en l'informe anterior. L'oferta esportiva infantil i juvenil per a nens i nenes amb diversitat funcional es manté en els valors dels últims anys. Així mateix, s'ha ampliat l'oferta de centres oberts municipals i ciberaules, per tal de garantir una major atenció als infants i joves de la ciutat de Lleida.

Aquesta realitat contrasta amb l'opinió dels experts i dels infants i joves consultats, els quals coincideixen a assenyalar diferents problemàtiques i necessitats d'oci i lleure per als infants i adolescents de la ciutat.

Evolució dels programes i serveis culturals per a la població infantil i juvenil
Període 2010-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Lleida

En primer lloc, **preocupa que hi hagi joves que no participin en les activitats programades**, per la qual cosa sorgeixen necessitats com: millorar la difusió de la informació, fomentar la motivació i atractivitat de les propostes o adequar les activitats a les necessitats i interessos dels infants i joves.

En segon lloc, es constata que **Lleida segueix sense tenir una oferta d'oci i lleure específica per a joves de 12 a 16 anys**, tal com s'apuntava en els informes anteriors. A més, **apareix per primera vegada la necessitat de buscar programes i espais alternatius de formació i oci específics per a joves de 16 a 18 anys**.

Tot això posa de manifest que potser **la resposta a les necessitats d'oci i lleure dels infants i joves de la ciutat** no ha d'implicar únicament l'augment dels recursos, sinó que **implica l'adaptació d'aquests recursos a les seues necessitats i el plantejament d'activitats pensades i desenvolupades pels mateixos infants i joves**. També es destaca, una vegada més, la necessitat de treballar cap a la bona inclusió del sector de l'oci i el lleure entre els joves amb diversitat funcional.

Per fer-ho possible els experts proposen descentralitzar certs recursos i fer-los més accessibles, facilitar l'accés als pavellons o a altres recursos públics en franges horàries més àmplies o aprofitar molt més certes infraestructures. Aquesta demanda és compartida amb el grup d'infants i adolescents consultats.

En aquesta línia, els infants i joves valoren positivament els recursos, però afegeixen que en ocasions hi ha poca varietat d'oferta esportiva, més enllà del futbol o bàsquet; que l'oferta lúdica (cinemes, jocs recreatius, etc.) es troba lluny de la ciutat, i que caldria repartir-la equitativament per tal d'evitar contínuament haver-se de desplaçar.

Els experts diuen:

"Preocupen els joves que estan al carrer, que no fan res, que simplement ocupen les places, ocupen el seu espai i deixen que el temps passi."

Els joves diuen:

"Estem en una edat complicada [12 anys] perquè no ens van les coses infantils, però tampoc les dels adolescents."

La tendència:

Es manté el nombre de centres, entitats i iniciatives de promoció de la participació.

Es destaca que:

Cal avançar en la participació transversal dels infants i joves, responsabilitzant-los i legitimant-ne les opinions.

En el període 2014-2016, **el nombre de recursos i serveis que promouen la participació infantil i juvenil a la ciutat s'ha mantingut** —el Consell Assessor Municipal d'Infància i Adolescència, el Consell Escolar Municipal, el Plenari dels Infants i Adolescents, la Defensora dels Drets de la Infància i el Consell de la Joventut.

Lleida ha mantingut en els mateixos valors el nombre de centres, entitats i iniciatives de promoció de la participació infantil i juvenil. S'ha fomentat el suport a l'associacionisme i als grups no formals i d'educació no formal, així com la participació en les polítiques municipals de joventut. Quant a les polítiques de suport a l'associacionisme, entre els anys 2014-2016, s'ha mantingut el nombre d'entitats d'escoltisme, d'estudiants, de grups per a joves, de medi ambient i les sindicals i polítiques. **S'observa, però, un petit creixement pel que fa a les entitats de cooperació, les culturals i artístiques, les esportives, les de formació i les de salut,** respecte a anys anteriors.

El grup d'experts consultats remarca la importància i els beneficis que aporta la participació dels infants i joves de la ciutat, així com els recursos i programes que faciliten i treballen per tal que els infants i joves esdevinguin subjectes actius i responsables de la seua participació. No obstant això, **es recomana que es fomentin espais de participació de més qualitat** per escoltar les veus dels infants i joves en totes les estructures en què es prenguin decisions entorn de la infància i l'adolescència.

La percepció que els infants i joves tenen respecte al seu nivell de participació a la ciutat de Lleida és bona, tot i que creuen que es podria anar més enllà. Els joves creuen que és necessari tenir en compte les respectives edats a l'hora de decidir el ventall d'activitats i propostes, per fer-les més ajustades a tothom. Els infants demanen que es valorin i legitimin les seues opinions, ja que consideren que se'ls fa partícips, però no se'ls valora de la mateixa manera que als adults.

Els joves i els experts posen de manifest la presència d'una participació simbòlica, que afecta tant els joves com els adults. Es valora la importància de la participació dels infants i joves de la ciutat en tots els àmbits en els quals són presents. No obstant això, aquesta participació no esdevé efectiva per dos motius principals: en primer lloc, perquè els adults no atorguen la suficient legitimitat a les opinions i percepcions dels més petits; en segon lloc, perquè els joves perceben aquest fet i opten per no implicar-s'hi ni responsabilitzar-se tant com seria desitjable.

La interpretació de les dades porta a plantejar, doncs, un cert estancament en la participació efectiva dels infants i adolescents de la ciutat. En aquest sentit, **la metaparticipació pot aportar elements de reflexió importants per a l'apoderament dels infants i joves i per a la seua participació responsable i reeixida** en tots aquells aspectes que els concerneixen de la ciutat.

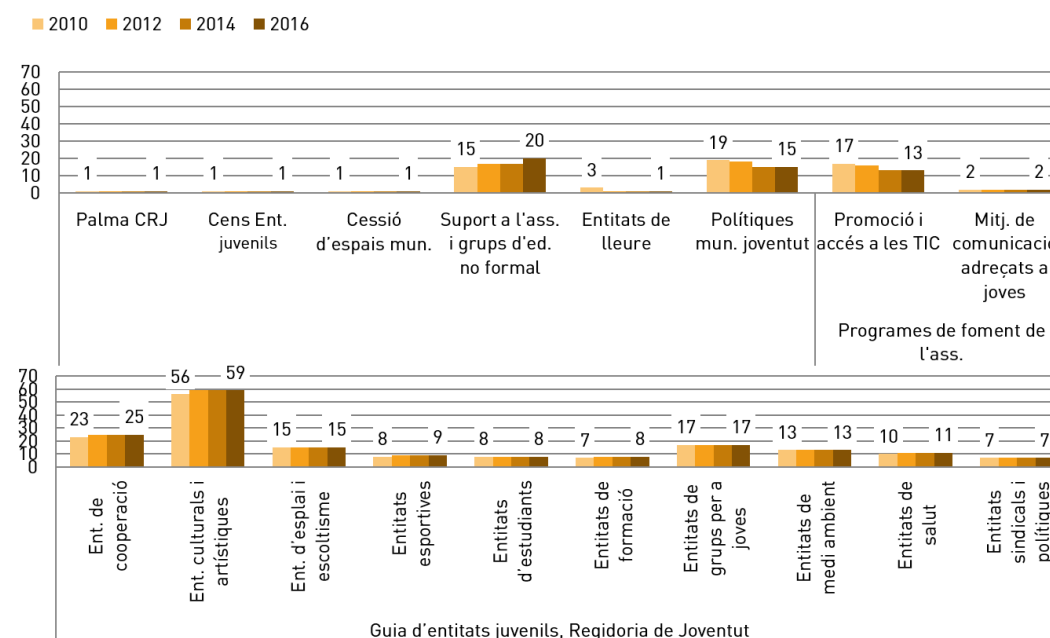
Els experts diuen:

"Necessitem creure que els adolescents i infants poden participar-hi i ser responsables del que fan."

Els joves diuen:

"La nostra opinió s'hauria de valorar [...]. Cal que diferenciem les coses importants de les que no ho són."

Evolució del nombre de centres, entitats i iniciatives de promoció de la participació
Període 2010-2016

Guia d'entitats juvenils, Regidoria de Joventut

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Lleida

La tendència:

Augmenten les problemàtiques de treball i d'habitatge de les famílies ateses pels SSAP amb fills menors de 18 anys.

Es destaca que:

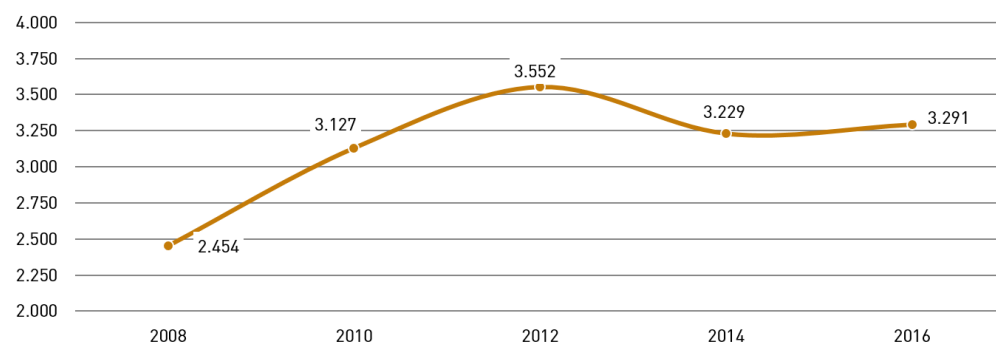
La pobresa i les situacions de vulnerabilitat continuen desplaçant-se cap a les famílies amb nens.

L'any 2016 a Lleida hi havia **52.870 famílies**, 42 menys respecte a l'any 2014, un 1,28% menys. D'aquestes famílies, **12.264 (23,19%) van ser ateses pels serveis socials d'atenció primària (SSAP)**, de les quals **3.289 (6,22%) tenien fills menors de 18 anys**.

Al contrari que en l'informe anterior, el decreixement poblacional sí que ha comportat un decreixement en el nombre de famílies ateses pels SSAP (-1,56%), però no una disminució del nombre de famílies ateses pels SSAP amb fills menors de 18 anys (+0,12%). Aquest fet constata el que s'apuntava en informes anteriors: **el decreixement poblacional ha comportat un decreixement en el nombre de famílies ateses pels SSAP, però no una disminució del percentatge de famílies ateses pels SSAP amb dificultats i situacions de vulnerabilitat**.

Per zones, les dades indiquen que **hi ha hagut un moviment de famílies cap a certs barris i zones de la ciutat**, especialment cap a la zona de la Bordeta, Cappont i Magraners. **Les principals problemàtiques de les famílies són de feina (32,31%); de tipus personal, familiar o social (25,69%), i d'habitatge (12,50%)**. Les problemàtiques que més disminueixen són les de tipus econòmic (-33,03%), mentre que les que més augmenten són les d'alimentació (+11,70%).

Evolució del nombre de famílies ateses pels SSAP amb fills menors de 18 anys
Període 2008-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Lleida

Els experts constaten que les situacions de pobresa s'han cronificat, i que fins i tot se n'han normalitzat algunes, com la pobresa energètica, la precarietat laboral, etc. També posen de manifest que han canviat i s'han diversificat els perfils i les situacions que s'atenen avui en dia. Com en l'informe anterior, **la pobresa continua desplaçant-se de les famílies amb persones grans a les famílies amb nens**.

Aquests fets afegeixen més complexitat i dificultats per donar resposta a les necessitats d'aquestes famílies, que requereixen suports més intensos i constants en el temps. En aquest sentit, **els experts destaquen la necessitat d'augmentar el suport a la família i a la família extensa**, així com la coordinació entre els professionals i les ajudes econòmiques.

Els infants i joves expressen la seua preocupació per problemàtiques econòmiques i laborals que estan vivint algunes famílies dels seus companys, les quals, segons ells, es traslladen a l'escola en forma de problemes de convivència, de comportament i de dificultats a l'hora d'estudiar. Els joves consultats de centres oberts posen èmfasi en la importància d'ampliar l'oferta dels serveis socioeducatius diürns de cada barri, amb una atenció especial a les famílies.

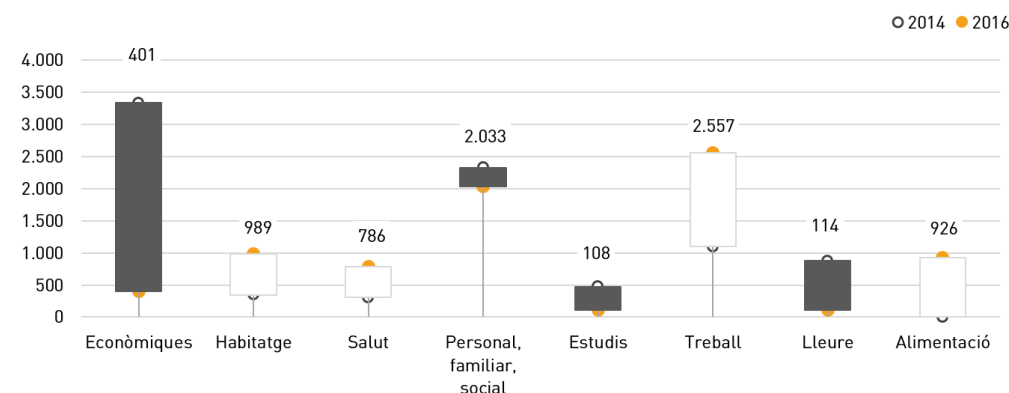
Els experts diuen:

"Hi ha un canvi del perfil d'atesos i del perfil de joves [...], i un canvi del perfil de joves que estan arribant a CRAE i a centres oberts."

Els joves diuen:

"Alguns joves pateixen pel tema econòmic i passen situacions difícils. Com que a casa ho passen malament, doncs ho traslladen a l'escola."

Diferència relativa del tipus de problemàtiques de les famílies ateses pels SSAP amb fills menors de 18 anys. Període 2014-2016

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Lleida

La ciutat vista pels infants i adolescents de Lleida

Als infants i joves de Lleida els agrada viure a la ciutat; en valoren l'ambient acollidor i familiar que s'hi respira, ja que és una ciutat propera i està ben connectada.

“A mi m'agrada que Lleida sigui diferent. Tot Catalunya diu que a Lleida no hi ha res, però som diferents [...]. Som més familiars.”

Infant del Plenari

Comparteixen un sentiment d'orgull general, però manifesten certes mancances i proposen millores per a la ciutat.

La seua opinió respecte al transport públic i a la seua mobilitat se centra en l'autobús i la bicicleta. Valoren positivament que Lleida és una ciutat en la qual resulta fàcil moure's, i que el transport no és excessivament car. Tot i això, els joves creuen que caldria ampliar els serveis de transport públic i ser més rigorosos amb els horaris. A més, opinen que caldria ampliar-ne el servei gratuït fins als 16 anys i durant els caps de setmana.

Els joves diuen:

“Falten carrils bici, ja que així podríem anar més amb bici.”

La mobilitat amb bicicleta no rep una valoració tan positiva, tal com s'indicava en l'informe anterior. Els joves posen en relleu la necessitat de millorar les infraestructures a fi d'adaptar els espais públics per moure's fàcilment amb aquest mitjà de transport. La bicicleta és un mitjà de transport cada cop més valorat.

Alguns joves manifesten que fan molta vida al carrer, per la qual cosa la seua demanda principal és poder dotar els espais públics dels recursos que els són necessaris. Per exemple, respecte a la dotació d'equipaments, els joves consultats demanen disposar de lavabos públics.

D'altra banda, els joves comparteixen la visió que Lleida podria estar més neta, sobretot en certs punts i zones de la ciutat. Destaquen que caldria habilitar més parcs per a gossos, així com conscienciar la ciutadania de la importància de ser cívics i respectuosos amb els espais públics.

Respecte a la seguretat viària, creuen que caldria millorar també la senyalització i l'estat d'alguns carrers i passos de vianants. També caldria millorar la seguretat al voltant d'algunes instal·lacions i equipaments, com ara l'estació d'autobusos.

Els joves diuen:

“Que posin més busos disponibles, sobretot els caps de setmana, que és quan fem més activitats a les zones de la perifèria.”

“A Lleida s'accepten molt bé les diferents nacionalitats que hi ha..., i això m'agrada.”

Jove del Plenari

La Seu Vella de Lleida
Imatge: Flickr d'Àngela Llop
Llicència CC (by-sa 2.0)

Les visions contrastades en els diferents àmbits permeten focalitzar l'atenció en aspectes clau que ajuden a donar pas a les recomanacions de l'Observatori.

En l'àmbit de l'educació, el contrast entre la perspectiva dels infants i joves i la dels professionals consultats posa sobre la taula la **preocupació compartida entorn de la convivència escolar**. El grup de joves relaciona els problemes de convivència a l'aula amb el *bullying*, o l'assetjament. En canvi, **el grup d'experts es mostra preocupat perquè els problemes de convivència a l'escola deriven de la translació de problemes socials i familiars**. Aquests problemes afecten el comportament de certs joves, que distorsionen les aules; la seua motivació, i el valor que atorguen a l'educació, entre d'altres.

En l'àmbit de la salut, s'observa, d'una banda, que els indicadors sobre **l'increment del nombre de joves atesos en recursos de salut mental coincideixen amb la percepció dels professionals i experts consultats**. Aquest fet contrasta amb la percepció dels infants i joves, els quals no verbalitzen que la problemàtica de la salut mental sigui una qüestió que els preocupi o una necessitat a abordar. D'altra banda, existeix un consens entre els experts i els joves consultats respecte al consum de tòxics. Ambdós grups manifesten que **existeix una certa impunitat social pel que fa al consum d'aquestes substàncies per part dels joves en espais públics**, així com una certa facilitat per accedir-hi.

En l'àmbit de l'oci, la cultura i el lleure, s'observa que **hi ha demandes coincidents entre el grup d'experts i els infants i joves consultats**: la necessitat de millorar les infraestructures, la possibilitat d'accedir-hi més fàcilment, així com la necessitat de descentralitzar certs recursos i ofertes lúdiques, i facilitar-hi l'accés a totes les edats i col·lectius. No obstant això, **s'observa que el grup d'infants i adolescents no expressa la necessitat d'ampliar l'oferta de lleure inclusiu**.

Aquests infants i adolescents prefereixen moure's en els espais de confort, que poden dominar, però que justament els poden condicionar i acabar exclouent del conjunt social.

En l'àmbit de la participació, es constata la **presència d'una participació simbòlica**, la qual afecta els joves, però també els adults. D'una banda, es valora la importància de la participació dels infants i joves. **Lleida gaudir d'espais i òrgans representatius perquè aquesta participació hi pugui ser expressada**. Però, d'altra banda, es posa de manifest **que aquesta participació no esdevé efectiva** perquè els adults no atorguen la suficient legitimitat a les opinions i percepcions dels més petits, i perquè els joves ho perceben i opten per no implicar-se ni responsabilitzar-se tant com seria desitjable. Les dades dibuixen una tendència estancada, ni creixent ni decreixent, en el nombre de recursos i espais per a la participació. En aquest sentit, **es valora la metaparticipació com una eina que pot aportar elements de reflexió importants** per a la participació dels infants i joves.

En l'àmbit de serveis socials, les consideracions dels experts són més abundants que les dels infants i joves consultats. No obstant això, coincideixen a assenyalar que **continuen presents els efectes de la crisi econòmica i social sobre la infància i l'adolescència**, la qual cosa genera situacions de vulnerabilitat que poden provocar o agreujar problemàtiques com les males relacions de parella, els estils comunicatius poc assertius i respectuosos o la manca de normes i límits en els entorns familiars. En aquest sentit, **preocupa el canvi en el perfil d'infants i joves en aquest àmbit**: joves que passen moltes hores sols al carrer, joves amb problemes de salut mental, joves amb situacions familiars poc estables i joves d'origen immigrant no acompanyats. **Aquests nous perfils posen en joc tant l'exercici d'una bona criança en el si de les famílies com l'exercici de professionals de serveis socials i centres oberts**.

A partir de l'anàlisi i la interpretació de les dades qualitatives i quantitatives, l'Observatori recomana:

En l'**àmbit de l'educació**, s'ha d'abordar la problemàtica de la convivència des de la perspectiva dels infants i adolescents, amb una mirada més positiva. S'ha d'apostar per una organització des de la implicació activa i la participació real. En el cas de les expulsions, cal buscar alternatives educatives.

En l'**àmbit de la salut**, cal donar atenció específica a la problemàtica de la salut mental per poder-la abordar de manera transversal. S'ha de treballar pel benestar emocional i personal, com a eix de conscienciació preventiu, oferint recursos i posant èmfasi en la consciència dels mateixos infants i adolescents.

En l'**àmbit de la cultura, l'oci i el lleure**, cal articular propostes més específiques per a joves de 12 a 16 anys, repensar l'oferta d'oci inclusiu i adequar l'ús dels recursos existents a les necessitats reals dels infants i joves de la ciutat.

En l'**àmbit de la participació**, cal fer accions per compartir amb la societat adulta, especialment amb els professionals que intervenen en infància i adolescència, i per sensibilitzar-la, per veure els beneficis que comporta la participació dels mateixos infants i joves i caminar així cap a una participació efectiva. Cal treballar també la consciència, per part dels infants i joves, dels beneficis que comporta la seua participació.

Finalment, en l'**àmbit dels serveis socials**, s'ha de prestar una atenció especial a la família extensa, especialment als avis, que s'estan fent càrrec de les situacions a les quals els pares no poden fer front. Cal ampliar també els suports necessaris a la família per tal de prevenir que les situacions de vulnerabilitat esdevinguin cada cop més complexes. També cal donar importància a la figura del referent únic de cas i sistematitzar la seva tasca.

Experts participants:

Mònica Agustí
M. Àngels Andreu
Montse Anguita
Elena Aranda
Teresa Batista
Francesc Blanc
Emi Caballol
Tadeo Calomarde
Cèlia Calvo
Dolors Camí
Josep M. Cereza
Maria Collado
Neus Cortada
Marta Escolà
Teresa Farré
Janet García
Patrícia García
Xesca García
Esther Gené
Pepa Gòdia

Zaira Ibars
Yolanda Jiménez
Francesc Jove
Pilar Lance
Maite Llovera
Juanjo Manau
Encarna Martín
Maribel Miranda
Laura Moncasí
Xavier Olivart
Dora Padial
Valentí Pallarés
Santi Pubill
Núria Pujol
Estefanía Revés
Mireia Teixidó
Aida Urrea
Pep Vidal
Gemma Villanueva
Ivan Zapata

La infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida

4t informe, 2015-2016 (versió resumida)

Autors:

M. Àngels Balsells, Jordi L. Coiduras, Joan Ballesté,
Àngels Adrover, Eduard Vaquero i M. Alba Forné

Disseny i maquetació:

Eduard Vaquero

Observatori de la Infància i l'Adolescència de Lleida:

Universitat de Lleida
Servei d'Educació, Regidoria de les Polítiques a Favor de la Creativitat,
la Cultura, l'Educació i els Esports de l'Ajuntament de Lleida

Comissió de seguiment de l'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Lleida:

M. Àngels Balsells, direcció tècnica, Departament de Pedagogia i
Psicologia de la Universitat de Lleida
Jordi Coiduras, Departament de Pedagogia i Psicologia de la Universitat
de Lleida
Joan Ballesté, Servei d'Educació, Regidoria de les Polítiques a Favor de la
Creativitat, la Cultura, l'Educació i els Esports de l'Ajuntament de
Lleida
Àngels Adrover, Servei d'Educació, Regidoria de les Polítiques a Favor de
la Creativitat, la Cultura, l'Educació i els Esports de l'Ajuntament de
Lleida

© del text: els autors

© Ajuntament de Lleida

© Departament de Pedagogia i Psicologia de la Universitat de Lleida

Impressió: Impressus

Dipòsit legal: L 523-18

Lleida, 30 de novembre de 2017

La infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida
4t informe, 2015-2016

Observatori de la Infància i l'Adolescència de Lleida